

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย
เรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕
ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือ ที่ ดช ๐๐๑๑.๓๒/๓๙๔๘ ลงวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า โดยที่มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติว่า ความในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ไม่ใช่บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าว ซึ่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้พิจารณาพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่อยู่ในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) (๓๘) เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวได้บัญญัติวิธีการดำเนินการในขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานการมีคำสั่งปรับและส่งคำสั่งไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงเห็นว่า เป็นกรณีเข้าข้อยกเว้นตามมาตรา ๒๒ ดังนั้น เพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ และเพื่อให้การปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานจราจรในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ถูกต้องตามหลักกฎหมาย เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติเมื่อความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ เปลี่ยนเป็นปรับเป็นพินัยในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ แล้ว สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงขอหารือตามประเด็น ดังนี้

๑. สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถใช้ขั้นตอนและกระบวนการในการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๐/๑ มาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ซึ่งเป็นการดำเนินการอันเป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากที่บัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ตามที่มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้หรือไม่

๑.๑ เจ้าพนักงานจราจรที่มีอำนาจในการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้แก่ เจ้าพนักงานจราจรตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ (๓๗) ซึ่งดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ (ก) รองผู้กำกับการจราจร (ข) สารวัตรจราจร (ค) รองสารวัตรจราจร (ง) ผู้บังคับหมู่จราจร (จ) รองผู้บังคับหมู่จราจร และ (ฉ) ข้าราชการตำรวจตำแหน่งอื่น ซึ่งหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร ยังคงมีอำนาจในการออกใบสั่งได้หรือไม่

๑.๒ ตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ ได้กำหนดว่า ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตำแหน่งระดับชำนาญการจะเป็นข้าราชการตำรวจระดับตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าสารวัตรขึ้นไป แต่เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติตรวจสอบพบว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ และได้ออกใบสั่งให้กับผู้ขับขี่จำนวนมาก โดยมีประมาณ ๑๖ ล้านใบต่อปี และอัตราค่าปรับของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติขอหาหรือว่าจะสามารถกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในระดับที่ต่ำกว่าระดับชำนาญการได้หรือไม่

๑.๓ เจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ จะยังคงกล่าวตักเตือนแทนการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ ได้หรือไม่

๑.๔ มาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ให้อำนาจเจ้าพนักงานจราจรในการว่ากล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งแก่ผู้ขับขี่ซึ่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ซึ่งกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทางที่เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจ ได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ในกรณีดังกล่าว หากภายหลังจากวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ มิได้ประกาศกำหนดให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าพนักงานจราจรจะยังคงมีอำนาจในการออกใบสั่งเมื่อพบว่ามีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติเหล่านี้ได้หรือไม่

๑.๕ การชำระค่าปรับตามใบสั่ง ผู้กระทำความผิดยังคงชำระค่าปรับได้ทุกช่องทางตามที่กำหนดในมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ หรือไม่

๑.๖ กรณีที่เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจในการออกใบสั่งตามข้อ ๑.๔ แล้วสามารถรับชำระเงินค่าปรับได้ทุกช่องทางตามที่กำหนดในมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ หรือไม่

๑.๗ กรณีผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งแล้วไม่ชำระค่าปรับ ตามมาตรา ๑๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานจราจรมีหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระ (หนังสือเตือน) ให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบ หากผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถโต้แย้ง แต่เจ้าพนักงานจราจรยังคงยืนยันและเห็นสมควรดำเนินคดีต่อผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้นั้น ให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการฟ้องต่อศาลต่อไป ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะเป็นผลดีและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากกว่า ทั้งนี้ กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนจะเริ่มทำสำนวนหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาชำระค่าปรับตามหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระ (หนังสือเตือน) แล้ว ในกรณีดังกล่าวเจ้าพนักงานจราจรจะสามารถดำเนินการตามวิธีดังกล่าวได้หรือไม่

๒. ตามมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ กำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้ ในกรณีดังกล่าวพนักงานสอบสวนจะยังคงมีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้หรือไม่

ต่อมาสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ตช ๐๐๑๑.๓๒/๔๑๘๖ ลงวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ สรุปความได้ว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีความประสงค์ขอหาหรือเพิ่มเติมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจร ดังนี้

๑. ภายหลังวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในกรณีรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ ยังไม่ได้มีประกาศให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ พระราชบัญญัติทางหลวงฯ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ใบสั่งที่เจ้าพนักงานจราจรออกให้กับผู้ขับขี่ก่อนวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในความผิดตามกฎหมายทั้ง ๔ ฉบับข้างต้น จะดำเนินการอย่างไร

๑.๑ กรณีผู้ขับขี่ประสงค์จะชำระค่าปรับ สามารถดำเนินการตามช่องทางการชำระค่าปรับตามนัยมาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้หรือไม่ ทั้งนี้ ตามนัยมาตรา ๔๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

๑.๒ กรณีผู้ขับขี่ไม่ชำระค่าปรับในกำหนดหรือปฏิเสธการกระทำผิดตามใบสั่ง พนักงานสอบสวนยังสามารถดำเนินคดีได้เอง หรือต้องส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ ตามนัยมาตรา ๔๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ

๒. สำนักงานตำรวจแห่งชาติอยู่ระหว่างดำเนินการปรับปรุงแบบฟอร์มและข้อความในใบสั่งเพื่อให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดในพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักงานกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ และเนื่องจากใบสั่งของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมี ๓ รูปแบบ ได้แก่ (๑) ใบสั่งแบบที่พิมพ์เป็นเล่มสำหรับให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเขียนข้อความในใบสั่งสำหรับการพบการกระทำผิดซึ่งหน้า (๒) ใบสั่งที่ตรวจจับการกระทำผิดโดยภาพถ่าย ซึ่งจะพิมพ์จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ชื่อว่า Police Ticket Management (PTM) แล้วส่งไปให้ผู้กระทำผิดทางไปรษณีย์ และ (๓) ใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์เป็นใบสั่งที่พิมพ์ออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาผ่านระบบ Police Ticket Management (PTM) สำหรับพบการกระทำผิดซึ่งหน้า ซึ่งใบสั่งทั้ง ๓ รูปแบบนั้น นอกจากสำนักงานตำรวจชาติจะต้องประกาศแบบใบสั่งแล้ว ยังต้องปรับปรุงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของ Police Ticket Management (PTM) และฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องประกอบ ซึ่งปริมาณใบสั่งมีจำนวนมากกว่า ๑๖ ล้านใบต่อปี จึงมีความจำเป็นต้องใช้เวลาในการปรับปรุงแก้ไข ประกอบกับใบสั่งแบบที่ (๑) นั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดให้สั่งพิมพ์จากโรงพิมพ์ตำรวจเพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ โดยปัจจุบันยังคงมีใบสั่งรูปแบบที่ (๑) คงเหลือที่โรงพิมพ์ตำรวจจำนวน ๕๖,๗๕๐ เล่ม และยังคงมีจำนวนค้างใช้งานอยู่ในแต่ละหน่วยอีกจำนวนหนึ่ง ประกอบกับในการจัดพิมพ์ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามวงรอบของกรอบวงเงินงบประมาณ ซึ่งอาจต้องใช้เวลาในการดำเนินการสักระยะหนึ่ง นอกจากนั้น ในใบสั่งฉบับปัจจุบันก็มีช่องทางการอำนวยความสะดวกของประชาชนในการชำระค่าปรับทางอิเล็กทรอนิกส์ไว้ด้วยแล้ว ด้วยเหตุผลและความจำเป็นข้างต้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงขอหารือในประเด็น ดังนี้

๒.๑ สำนักงานตำรวจแห่งชาติประสงค์ขอใช้แบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจรที่ใช้บังคับอยู่ปัจจุบัน เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำผิดกฎจราจร ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป อีกเป็นระยะเวลา ๑๘๐ วัน ได้หรือไม่

๒.๒ ใบสั่งรูปแบบที่ (๓) ใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ที่พิมพ์ออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาผ่านระบบ Police Ticket Management (PTM) นั้น จะมีลักษณะเป็นใบกระดาษสลิปมีความกว้างไม่เกิน ๘ เซนติเมตร มีพื้นที่จำกัด ดังนั้น การใส่ข้อความต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักงานกฤษฎีกาว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ นั้นอาจไม่เพียงพอและทำให้กระดาษมีความยาวมากเกินไป กรณีนี้

สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะสามารถกำหนดใส่เป็นรูปแบบ QR Code แทน เพื่อให้ผู้ได้รับใบสั่งรับทราบถึงสิทธิและแนวทางต่าง ๆ แทนการพิมพ์ข้อความโดยตรงลงในใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ได้หรือไม่

๓. ตามมาตรา ๑๔๐/๑ และมาตรา ๑๖๐ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรับแจ้งข้อมูลจากผู้ซึ่งได้รับใบสั่งไว้ ตลอดจนกำหนดหน้าที่ให้ต้องสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงให้ได้ความว่าผู้ขับขี่ที่กระทำความผิดคือใคร กรณีดังกล่าว เมื่อคดีจราจรปรับเป็นกระบวนการทางวินัยแล้ว พนักงานสอบสวนจะยังคงมีอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายระบุไว้ในทั้งสองมาตราดังกล่าวอีกหรือไม่

๔. ประเด็นเรื่องเงินสินบนรางวัล ภายหลัง ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เงินค่าปรับตามกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักนำไปใช้จ่ายเป็นเงินสินบน รางวัล หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน หรือนำส่งเข้ากองทุนตามกฎหมาย และข้อบังคับของกระทรวงการคลังออกตามความในมาตรา ๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๕๙๑ ยังสามารถดำเนินการได้ภายใต้กฎหมาย และข้อบังคับนั้นได้หรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยมีผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้เจ้าพนักงานจราจรที่ดำรงตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยพิจารณาข้อหารือของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประกอบกับข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นแล้วมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถใช้ขั้นตอนและกระบวนการในการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ มาตรา ๑๔๐/๑ มาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ซึ่งเป็นการดำเนินการอันเป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากที่บัญญัติในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ตามที่มาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ บัญญัติไว้ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีเจตนารมณ์ให้มีการเปลี่ยนโทษอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวและโทษปรับทางปกครองของกฎหมายตามที่ระบุไว้ในบัญชีท้ายเป็นมาตรการปรับเป็นพินัยที่สร้างขึ้นใหม่ไม่ให้มีสภาพเป็นโทษอาญา อันเป็นการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่บัญญัติให้รัฐพึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง ประกอบกับแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายได้กำหนดให้มีการปรับปรุงกฎหมายในการกำหนดโทษทางอาญาให้เหมาะสมกับสภาพความผิดหรือกำหนดมาตรการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดและฐานะของผู้กระทำความผิดเพื่อให้บุคคลต้องรับโทษหนักเกินสมควร หรือต้องรับภาระในการรับโทษที่แตกต่างกันอันเนื่องมาจากระยะทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนสภาพบังคับไม่ให้โทษอาญาโดยกำหนดวิธีการเป็นการเฉพาะตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ จึงมีเจตนารมณ์จะช่วยประชาชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการทางอาญา

และไม่มีประวัติอาชญากรรมติดตัวอีกต่อไป โดยมาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดให้การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ อย่างไรก็ตาม ในมาตรา ๒๒^๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติยกเว้นให้การดำเนินการเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน การมีคำสั่งปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยและการมีผลของคำสั่ง และรายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙^๓ มาตรา ๒๐^๔ และมาตรา ๒๑^๕ หากกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยใดได้บัญญัติวิธีการดำเนินการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ก็ให้ดำเนินการไปตามที่กฎหมายเฉพาะนั้นบัญญัติได้ และโดยที่มาตรา ๑๔๐^๖

^๑มาตรา ๕ การปรับเป็นพินัยตามกฎหมายทั้งปวง ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ โดยไม่ถือว่าเป็นการปรับเป็นพินัยหรือคำสั่งปรับเป็นพินัยเป็นการกระทำทางปกครองหรือคำสั่งทางปกครอง

การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา

^๒มาตรา ๒๒ ความในมาตรา ๑๙ มาตรา ๒๐ และมาตรา ๒๑ ไม่ใช้บังคับแก่การดำเนินการเกี่ยวกับความผิดทางพินัยที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติวิธีการไว้เป็นการเฉพาะหรือแตกต่างไปจากบทบัญญัติแห่งมาตราดังกล่าว

^๓มาตรา ๑๙ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพบเห็นว่าการกระทำความผิดทางพินัยไม่ว่าความผิดนั้นจะเกิดขึ้นในท้องที่ใด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน และต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ชี้แจงหรือแก้ข้อกล่าวหาตามสมควร ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

^๔มาตรา ๒๐ เมื่อดำเนินการตามมาตรา ๑๙ แล้ว และเจ้าหน้าที่ของรัฐมีพยานหลักฐานเพียงพอว่าผู้ใดกระทำความผิดทางพินัย ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีคำสั่งปรับเป็นพินัยและส่งคำสั่งให้ผู้นั้นทราบทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังที่อยู่ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของผู้ถูกกล่าวหาหรือตามที่ได้แจ้งไว้ต่อหน่วยงานของรัฐ และให้ถือว่าผู้นั้นได้รับแจ้งตั้งแต่วันครบสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏในทะเบียนตอบรับ

^๕มาตรา ๒๑ คำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๐ ให้ทำเป็นหนังสือโดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑) ข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำอันเป็นความผิดทางพินัย

(๒) อัตราค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติ และจำนวนค่าปรับเป็นพินัยที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกำหนดให้ต้องชำระ

(๓) ระยะเวลาที่ต้องชำระซึ่งต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน แต่ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้ง

(๔) กระบวนการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องดำเนินการต่อไป ถ้าผู้ถูกกล่าวหาปฏิเสธข้อกล่าวหาหรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด

(๕) สิทธิในการขอผ่อนชำระตามมาตรา ๙ วรรคสอง หรือการยื่นคำร้องขอต่อศาลตามมาตรา ๑๐

(๖) รายละเอียดอื่นใดที่เห็นสมควรอันจะทำให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าใจสภาพแห่งการกระทำความผิดหรือที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ถูกกล่าวหา

^๖มาตรา ๑๔๐ เมื่อปรากฏแก่เจ้าพนักงานจราจร ไม่ว่าพบด้วยตนเอง หรือโดยการใช้เครื่องอุปกรณ์หรือโดยวิธีการอื่นใดว่า ผู้ขับขี่ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ที่เป็นความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว หรือมีโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนและมีโทษปรับเจ้าพนักงานจราจรจะกล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งให้ผู้ขับขี่ผู้นั้นชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบก็ได้

(มีต่อหน้าถัดไป)

มาตรา ๑๔๐/๑^๗ มาตรา ๑๔๑^๘ และมาตรา ๑๔๑/๑^๙ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ในการดำเนินการเกี่ยวกับการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๖)

ในกรณีเจ้าพนักงานจราจรที่ออกใบสั่งไม่พบตัวผู้ขับขี่ ให้ติด ผูก หรือแสดงใบสั่งไว้ที่รถที่ผู้ขับขี่สามารถเห็นได้ง่าย หากไม่สามารถติด ผูก หรือแสดงใบสั่งไว้ที่รถได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ส่งใบสั่งพร้อมด้วยพยานหลักฐานโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับไปยังภูมิลำเนาของเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถเพื่อให้ชำระค่าปรับภายในระยะเวลาที่กำหนดในใบสั่งนั้น ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด

ให้นำความในวรรคสองมาใช้บังคับกับกรณีที่เจ้าพนักงานจราจรพบการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้งาน แต่ไม่อาจทราบตัวผู้ขับขี่ด้วยโดยอนุโลม

เกณฑ์การกำหนดจำนวนค่าปรับตามที่เปรียบเทียบและแบบของใบสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติประกาศกำหนด

“มาตรา ๑๔๐/๑ เมื่อเจ้าพนักงานจราจรได้ติด ผูก หรือแสดงใบสั่งไว้ที่รถหรือส่งใบสั่งทางไปรษณีย์ตามมาตรา ๑๔๐ วรรคสองและวรรคสาม แล้ว ให้ถือว่าเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถได้รับใบสั่งเมื่อพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ติด ผูก หรือแสดงใบสั่งไว้ที่รถหรือส่งใบสั่งทางไปรษณีย์ดังกล่าว เว้นแต่จะมีการพิสูจน์ได้ว่าไม่มีการได้รับหรือได้รับหลังจากวันนั้น เมื่อเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถได้รับใบสั่งดังกล่าวแล้ว ให้สันนิษฐานว่าเจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถนั้นเป็นผู้กระทำความผิดตามที่ระบุในใบสั่ง เว้นแต่เจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถจะได้แจ้งต่อพนักงานสอบสวนภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับใบสั่งว่าผู้อื่นเป็นผู้ขับขี่ และผู้นั้นยอมรับว่าตนเป็นผู้ขับขี่ หรือในกรณีที่ไม่มีผู้ใดยอมรับว่าเป็นผู้ขับขี่ เจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถซึ่งไม่ใช่นิติบุคคลจะต้องแสดงหลักฐานให้พนักงานสอบสวนเชื่อได้ว่าตนเองมิได้เป็นผู้ขับขี่นั้น

“มาตรา ๑๔๑ เมื่อผู้ขับขี่เจ้าของรถ หรือผู้ครอบครองรถได้รับใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ แล้ว ให้ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนดไว้ในใบสั่ง ด้วยวิธีการอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) ชำระค่าปรับโดยการส่งธนาคาหรือการส่งตัวแลกเงินของธนาคารโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนส่งจ่ายให้แก่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติพร้อมด้วยสำเนาใบสั่งไปยังสถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่ง หรือโดยวิธีการธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ บัตรเครดิต หรือวิธีการอื่น โดยผ่านธนาคารหรือหน่วยบริการรับชำระเงิน ตามจำนวนที่ระบุไว้ในใบสั่ง ทั้งนี้ ตามระเบียบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด

(๒) ชำระค่าปรับที่สถานีตำรวจ โดยชำระตามจำนวนที่กำหนดไว้ในใบสั่งหรือตามจำนวนที่พนักงานสอบสวนเปรียบเทียบ และในกรณีนี้ให้พนักงานสอบสวนทุกท้องที่มีเขตอำนาจในการเปรียบเทียบปรับได้ทั่วราชอาณาจักร

เมื่อผู้ได้รับใบสั่งได้ชำระค่าปรับครบถ้วนถูกต้องแล้ว ให้คดีเป็นอันเลิกกัน

“มาตรา ๑๔๑/๑ ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๔๑ ให้เจ้าพนักงานจราจร และนายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์หรือกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบกมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้เจ้าพนักงานจราจร ตำแหน่งตั้งแต่สารวัตรขึ้นไปมีหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระค่าปรับตามที่ระบุในใบสั่ง และให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทำการชำระค่าปรับที่ค้างชำระด้วยวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๔๑ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง

การแจ้งตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถ แล้วแต่กรณี ณ ภูมิลำเนาของผู้นั้น ทั้งนี้ ตามแบบที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดและให้ถือว่าผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถได้รับแจ้งเมื่อพ้นกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่ง

(มีต่อหน้าถัดไป)

การมีคำสั่งปรับเป็นพินัย การส่งคำสั่งปรับเป็นพินัยและการมีผลของคำสั่ง และรายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัย ไว้โดยเฉพาะ เจ้าพนักงานจราจรซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๙)

(๒) ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถคันใดไม่ชำระค่าปรับตาม (๑) ให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(ก) ให้เจ้าพนักงานจราจรแจ้งจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระพร้อมหลักฐานตาม (๑) ไปยังนายทะเบียน และให้นายทะเบียนตรวจสอบข้อมูลและแจ้งให้ผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นทราบเพื่อไปชำระค่าปรับที่ค้างชำระภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าผู้มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีเป็นเพียงตัวแทนเจ้าของรถ ให้ผู้มาติดต่อแจ้งให้เจ้าของรถทราบเพื่อไปชำระค่าปรับภายในระยะเวลาดังกล่าว ในการนี้ให้นายทะเบียนรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นไว้โดยออกหลักฐานชั่วคราวแทนการออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีให้เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถแทน

หลักฐานชั่วคราวตามวรรคหนึ่งให้ใช้แทนเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีโดยให้มีอายุสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้ออกให้

(ข) ในกรณีที่เจ้าของรถได้ชำระค่าปรับที่ค้างชำระครบถ้วนภายในระยะเวลาตามที่กำหนดใน (ก) ให้เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถนำหลักฐานแสดงการชำระค่าปรับที่ได้รับจากเจ้าพนักงานจราจรมาแสดงต่อนายทะเบียนเพื่อให้ออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้น

(ค) ในกรณีที่เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถที่ได้รับหนังสือแจ้งตาม (ก) ประสงค์จะชำระค่าปรับในวันที่มาติดต่อขอชำระภาษีประจำปีให้นายทะเบียนมีอำนาจรับชำระค่าปรับตามจำนวนที่ค้างชำระแทนได้โดยให้นายทะเบียนรับชำระภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้นและออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีให้เจ้าของรถหรือตัวแทนเจ้าของรถ

(ง) ในกรณีที่เจ้าของรถไม่ชำระค่าปรับที่ค้างชำระหรือชำระไม่ครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนดใน (ก) ให้เจ้าพนักงานจราจรแจ้งนายทะเบียนให้งดการออกเครื่องหมายแสดงการเสียภาษีประจำปีสำหรับรถคันนั้น และแจ้งให้พนักงานสอบสวนดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป

ในกรณีที่ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้ใดเห็นว่า ตนมิได้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถนั้น ให้ทำหนังสือโต้แย้งข้อกล่าวหาในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากนายทะเบียนตาม (ก) ส่งไปยังสถานที่ที่ระบุไว้ในใบสั่งหรือสถานที่ที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ การทำหนังสือโต้แย้งให้ใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ตอบรับหรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะกำหนดวิธีการอื่นใดด้วยก็ได้

เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรได้รับหนังสือโต้แย้งตามวรรคสอง หากเจ้าพนักงานจราจรหรือหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรยังคงยืนยันและเห็นสมควรดำเนินคดีต่อผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้นั้น ให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการฟ้องต่อศาลต่อไป แล้วแจ้งผลให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบ

เมื่อได้มีการชำระค่าปรับครบถ้วนถูกต้องแล้ว ให้คดีเป็นอันเลิกกัน และในกรณีที่มีการเรียกเก็บใบอนุญาตขับขี่ไว้ ให้ผู้ขับขี่นำหลักฐานการชำระค่าปรับไปขอรับใบอนุญาตขับขี่คืนจากเจ้าพนักงานจราจรผู้เรียกเก็บ ทั้งนี้ ในระหว่างที่ยังมิได้รับใบอนุญาตขับขี่คืน ให้ถือว่าหลักฐานแสดงการชำระค่าปรับเป็นใบแทนใบอนุญาตขับขี่ที่มีกำหนดสิบวันนับแต่วันที่ชำระค่าปรับ

การรับชำระและการนำส่งเงินค่าปรับ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมการขนส่งทางบกกำหนด

เงินที่ได้รับตามวรรคหนึ่ง (๒) (ก) ให้อธิบดีกรมการขนส่งทางบกหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายหักไว้เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บหรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานในอัตราร้อยละห้าของจำนวนเงินที่ได้รับโดยให้นำไปใช้จ่ายได้เช่นเดียวกับเงินงบประมาณตามระเบียบที่อธิบดีกรมการขนส่งทางบกกำหนดส่วนเงินที่เหลือให้นำส่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การดำเนินการใด ๆ ของเจ้าพนักงานจราจรและนายทะเบียนตามมาตรานี้ สามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือวิธีการอื่นใดตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมการขนส่งทางบกกำหนด

เป็นพินัยจึงสามารถใช้ขั้นตอนและกระบวนการในการออกใบสั่งซึ่งถือเป็นคำสั่งปรับเป็นพินัยตามที่พระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ กำหนดได้

ประเด็นที่สอง เจ้าพนักงานจราจรซึ่งมีอำนาจในการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้แก่ เจ้าพนักงานจราจรตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔ (๓๗) ยังคงมีอำนาจในการออกใบสั่งได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๙^{๑๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้บัญญัติให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัย โดยให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายนั้นเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัย โดยไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดรองรับให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับในความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวก่อนที่ความผิดนั้นจะถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งแตกต่างจากกรณีของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับทางปกครองที่มีบทบัญญัติในมาตรา ๔๓ วรรคสอง^{๑๑} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดรองรับให้ถือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้ ดังนั้น แม้มาตรา ๔ (๓๗)^{๑๒} แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ จะบัญญัติให้เจ้าพนักงานจราจรมีอำนาจในการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐^{๑๓} แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ แต่เมื่ออำนาจในการออกใบสั่งซึ่งเป็นอำนาจในการกำหนดค่าปรับอาญา ประกอบกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ไม่มีบทบัญญัติรองรับให้เจ้าพนักงานจราจรปรับในความผิดอาญาเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยดังที่กล่าวไว้ข้างต้น เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวเป็นความผิดทางพินัยในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เจ้าพนักงานจราจรจึงไม่มีอำนาจออกคำสั่งปรับเป็นพินัยได้ นายกรัฐมนตรีในฐานะรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายจึงต้องประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติ

^{๑๐}มาตรา ๓๙ เมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบห้าวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ให้เปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามกฎหมายในบัญชี ๑ ท้ายพระราชบัญญัตินี้เป็นความผิดทางพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ และให้ถือว่าอัตราโทษปรับอาญาที่บัญญัติไว้ในกฎหมายดังกล่าวเป็นอัตราค่าปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้

^{๑๑}มาตรา ๔๓ ๓.๑๓ ๓.๑๓

ในกรณีที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งได้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับทางปกครองไว้แล้ว ให้ถือว่ากฎหมายนั้นได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ผู้นั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีที่กฎหมายดังกล่าวมิได้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับทางปกครองไว้ ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดตามมาตรา ๑๔ เป็นผู้ที่มีอำนาจปรับเป็นพินัย

^{๑๒}มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

๓.๑๓ ๓.๑๓

(๓๗) “เจ้าพนักงานจราจร” หมายความว่า หัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรและข้าราชการตำรวจซึ่งดำรงตำแหน่ง ดังต่อไปนี้

- (ก) รองผู้กำกับการจราจร
- (ข) สารวัตรจราจร
- (ค) รองสารวัตรจราจร
- (ง) ผู้บังคับหมู่งานจราจร
- (จ) รองผู้บังคับหมู่งานจราจร
- (ฉ) ข้าราชการตำรวจตำแหน่งอื่นซึ่งหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร

^{๑๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

ตามกฎหมายนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๔^{๑๔} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๑๐^{๑๕} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ กำหนดให้เจ้าพนักงานจราจรที่ดำรงตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ดังนั้น เจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗)^{๑๖} ซึ่งดำรงตำแหน่งสารวัตรหรือเทียบเท่าขึ้นไปที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยเท่านั้น จึงสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยได้

ประเด็นที่สาม ตามข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดว่า ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ซึ่งในส่วนของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำแหน่งระดับชำนาญการจะเป็นข้าราชการตำรวจระดับตั้งแต่สารวัตรหรือเทียบเท่าสารวัตรขึ้นไป แต่เนื่องจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติตรวจสอบพบว่า มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ และได้ออกใบสั่งให้กับผู้ขับขี่จำนวนมาก โดยมีประมาณ ๑๖ ล้านใบต่อปี และอัตราค่าลงของเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีตำแหน่งสารวัตรซึ่งเป็นตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าทั่วประเทศมีจำนวนประมาณ ๒,๑๓๓ อัตรา ซึ่งไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติขอหารือว่าจะสามารถกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในระดับที่ต่ำกว่าระดับชำนาญการได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า ข้อ ๑๐ วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ได้กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นต้องประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย แต่หากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

^{๑๔}มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีใช้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^{๑๕}ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใด มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๑๖}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑๒, ข้างต้น

เห็นว่าสมควรต้องแต่งตั้งข้าราชการตำรวจในระดับที่ต่ำกว่าสารวัตรเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรมแก่ประชาชนก็สามารถดำเนินการขออนุมัติคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยตามข้อ ๑๗^{๑๗} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากที่กำหนดไว้ในระเบียบได้

ประเด็นที่สี่ เจ้าพนักงานจราจรตามมาตรา ๔ (๓๗) แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ จะยังคงว่ากล่าวตักเตือนแทนการออกใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดมาตรการในการว่ากล่าวตักเตือนตามมาตรา ๑๔๐^{๑๘} ไว้เป็นการเฉพาะตามที่ได้วินิจฉัยไว้แล้วในประเด็นที่หนึ่ง ดังนั้น เมื่อเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ เป็นความผิดทางพินัย เจ้าพนักงานจราจรซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายดังกล่าวจึงสามารถว่ากล่าวตักเตือนตามที่มาตรา ๑๔๐ บัญญัติไว้ได้

ประเด็นที่ห้า มาตรา ๑๔๐ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ให้อำนาจเจ้าพนักงานจราจรในการว่ากล่าวตักเตือนหรือออกใบสั่งแก่ผู้ขับขี่ซึ่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ หรือตามกฎหมายอื่นอันเกี่ยวกับรถหรือการใช้ทาง ได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. ๒๕๒๒ ในกรณีดังกล่าว หากภายหลังจากวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ มิได้ประกาศกำหนดให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าพนักงานจราจรจะยังคงมีอำนาจในการออกใบสั่งเมื่อพบว่ามีกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติเหล่านี้ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า หากรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ พระราชบัญญัติทางหลวงฯ พระราชบัญญัติรถยนต์ฯ ยังมิได้ประกาศให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวแล้ว ข้าราชการตำรวจซึ่งเป็นเจ้าพนักงานจราจรย่อมไม่มีอำนาจออกใบสั่งเพื่อปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัตินี้เหล่านั้นได้

ประเด็นที่หก การชำระค่าปรับตามใบสั่ง ผู้กระทำความผิดยังคงชำระค่าปรับได้ทุกช่องทางตามที่กำหนดในมาตรา ๑๔๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ หรือไม่ นั้น เห็นว่า มาตรา ๓๕^{๑๙} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ เพียงกำหนดรองรับเพื่ออำนวยความสะดวกในการรับชำระค่าปรับเป็นพินัย ให้สามารถชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

^{๑๗}ข้อ ๑๗ ในวาระเริ่มแรกไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ หากมีกรณีที่ไม่อาจปฏิบัติตามระเบียบนี้ได้หรือการปฏิบัติตามระเบียบนี้ก่อให้เกิดภาระแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจขออนุมัติคณะกรรมการ เพื่อดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้และให้คณะกรรมการมีอำนาจอนุมัติให้ดำเนินการแตกต่างจากระเบียบนี้ได้ตามที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนเป็นสำคัญ

^{๑๘}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

^{๑๙}มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกในการชำระค่าปรับเป็นพินัย จะกำหนดให้ชำระผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงก็ได้

โดยไม่ได้บังคับให้ต้องชำระค่าปรับผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น ดังนั้น ผู้กระทำความผิดยังคงสามารถชำระค่าปรับตามช่องทางที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๔๑^{๒๐} แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้

ประเด็นที่เจ็ด กรณีผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถซึ่งได้รับใบสั่งแล้วไม่ชำระค่าปรับตามมาตรา ๑๔๑/๑ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดให้เจ้าพนักงานจราจรมีหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระ (หนังสือเตือน) ให้ผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถทราบ หากผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถโต้แย้งแต่เจ้าพนักงานจราจรยังคงยืนยันและเห็นสมควรดำเนินคดีต่อผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้นั้น ให้ส่งเรื่องไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการฟ้องต่อศาลต่อไป ซึ่งขั้นตอนดังกล่าวจะเป็นผลดีและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากกว่า ทั้งนี้ กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนจะเริ่มทำสำนวนหลังจากพ้นกำหนดระยะเวลาชำระค่าปรับตามหนังสือแจ้งการไม่ปฏิบัติตามใบสั่งและจำนวนค่าปรับที่ค้างชำระ (หนังสือเตือน) แล้ว ในกรณีดังกล่าว เจ้าพนักงานจราจรจะสามารถดำเนินการตามวิธีดังกล่าวได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า หลังจากที่มีการเปลี่ยนความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ เป็นความผิดทางพินัยในวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เมื่อเจ้าพนักงานจราจรซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยได้มีการออกใบสั่งเพื่อให้ชำระค่าปรับเป็นพินัยแล้ว หากผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๑๔๑/๑^{๒๑} เมื่อเจ้าพนักงานจราจรหรือหัวหน้าเจ้าพนักงานจราจรยังคงยืนยันที่จะดำเนินคดีกับผู้ขับขี่หรือเจ้าของรถผู้นั้น ให้มีหน้าที่ต้องสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๓^{๒๒} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ อย่างไรก็ตาม ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติในการส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการเพิ่มเติมตามที่กำหนดในข้อ ๑๖^{๒๓} แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ ก็ได้ แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าว โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

ประเด็นที่แปด ตามมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ กำหนดให้พนักงานสอบสวนผู้มีอำนาจทำการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้ ในกรณีดังกล่าวพนักงานสอบสวนจะยังคงมีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อความผิดอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้ถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยแล้ว และมาตรา ๕^{๒๔} วรรคสอง

^{๒๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๒๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๙, ข้างต้น

^{๒๒}มาตรา ๒๓ ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๒๐ ปฏิเสธข้อกล่าวหา หรือไม่ชำระค่าปรับเป็นพินัยภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสรุปข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย พยานหลักฐาน และส่งให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลต่อไป เว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลได้เอง เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจดำเนินการฟ้องคดีโดยไม่ต้องส่งให้พนักงานอัยการ

^{๒๓}ข้อ ๑๖ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐอาจกำหนดระเบียบปฏิบัติเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ก็ได้แต่ต้องไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมายและระเบียบนี้ โดยให้คำนึงถึงความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และไม่เป็นการแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องจนเกินสมควร

^{๒๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดว่า การปรับเป็นพินัยไม่เป็นโทษอาญา ดังนั้น ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยออกคำสั่งปรับเป็นพินัยและผู้กระทำความผิดโต้แย้งหรือไม่ยินยอมชำระค่าปรับตามระยะเวลาที่กำหนด เจ้าพนักงานจราจรซึ่งได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ต้องส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการตามที่มาตรา ๒๓^{๒๕} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้บัญญัติไว้ โดยไม่จำเป็นต้องส่งสำนวนไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อทำการสอบสวนและเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก่อนฟ้องคดีต่อศาลตามที่มาตรา ๑๔๕^{๒๖} แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ บัญญัติไว้อีกแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่พนักงานสอบสวนได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ พนักงานสอบสวนดังกล่าว แม้จะไม่มีอำนาจเปรียบเทียบอีกต่อไปก็ยังมีอำนาจว่ากล่าวตักเตือนต่อไปได้ ทั้งนี้ เพราะพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ มีความมุ่งหมายเพียงเปลี่ยนโทษทางอาญาที่มีโทษปรับสถานเดียวให้เป็นความผิดทางพินัยเพื่อลดภาระและเพิ่มสิทธิเสรีภาพให้แก่ประชาชน มิได้มีความมุ่งหมายในการเปลี่ยนกระบวนการหรือการใช้อำนาจตามกฎหมายเฉพาะ นอกจากนั้น การกระทำความผิดทางอาญาที่มีโทษจำคุกบางมาตราตามพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้ การว่ากล่าวตักเตือนซึ่งเป็นมาตรการที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดทางพินัยที่เป็นความผิดเล็กน้อยก็ย่อมอยู่ในอำนาจของพนักงานสอบสวนเช่นเดียวกัน

ประเด็นที่เก้า ภายหลังวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในกรณีรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ พระราชบัญญัติทางหลวงฯ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ยังไม่ได้ประกาศให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ใบสั่งที่เจ้าพนักงานจราจรออกให้กับผู้ขับขี่ก่อนวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในกฎหมายทั้ง ๔ ฉบับข้างต้น กรณีผู้ขับขี่ประสงค์จะชำระค่าปรับสามารถดำเนินการตามช่องทางการชำระค่าปรับตามนัยมาตรา ๑๔๑ และมาตรา ๑๔๕ แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ตามมาตรา ๔๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า ใบสั่งที่ออกโดยเจ้าพนักงานจราจรก่อนวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ แต่ยังไม่ได้มีการชำระ และต่อมาความผิดดังกล่าวถูกเปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัย หากการดำเนินการดังกล่าวยังอยู่ในระหว่างการดำเนินการของผู้มีอำนาจ

^{๒๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๒, ข้างต้น

^{๒๖}มาตรา ๑๔๕ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความผิดที่กำหนดโทษไว้ในมาตรา ๑๕๓/๑ มาตรา ๑๕๖ มาตรา ๑๕๗/๑ มาตรา ๑๕๘/๑ มาตรา ๑๕๙ มาตรา ๑๖๐ มาตรา ๑๖๐ ทวิ และมาตรา ๑๖๐ ทรี ให้พนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอำนาจเปรียบเทียบหรือว่ากล่าวตักเตือนได้

เปรียบเทียบ ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไปได้ตามที่มาตรา ๔๕ (๑)^{๒๗} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ หากผู้ขับขี่ประสงค์จะชำระค่าปรับดังกล่าว จึงสามารถดำเนินการชำระค่าปรับตามช่องทางการรับชำระเงินตามมาตรา ๑๔๑^{๒๘} ได้

ประเด็นที่สิบ ภายหลังวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในกรณีรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติรถยนต์ฯ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบกฯ พระราชบัญญัติทางหลวงฯ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถฯ ยังไม่ได้ประกาศให้ข้าราชการตำรวจเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ใบสั่งที่เจ้าพนักงานจราจรออกให้กับผู้ขับขี่ก่อนวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ ในกฎหมายทั้ง ๔ ฉบับข้างต้น กรณีผู้ขับขี่ไม่ชำระค่าปรับในกำหนดหรือปฏิเสธการกระทำผิดตามใบสั่ง พนักงานสอบสวนยังสามารถดำเนินคดีได้เอง หรือต้องส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายฉบับนั้น ๆ ตามนัยมาตรา ๔๕ (๒) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ นั้น เห็นว่า ในกรณีที่ไม่ได้มีการประกาศกำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และคดีอยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการตามมาตรา ๔๕ (๒)^{๒๙} นั้น จะต้องส่งสำนวนกลับไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยต่อไปตามที่มาตรา ๔๕ (๒) บัญญัติไว้ แต่หากมีการประกาศกำหนดให้พนักงานสอบสวนเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายดังกล่าว พนักงานสอบสวนย่อมสามารถออกคำสั่งปรับเป็นพินัยต่อไปได้ตามที่มาตรา ๔๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้

ประเด็นที่สิบเอ็ด สำนักงานตำรวจแห่งชาติสามารถใช้แบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจรที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน เพื่อดำเนินการกับผู้กระทำความผิดกฎจราจร ตั้งแต่วันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไปอีก ๑๘๐ วัน ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า โดยที่มาตรา ๒๒^{๓๐} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ กำหนดให้ดำเนินการตามที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยไว้เป็นการเฉพาะ แตกต่างจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๙^{๓๑} มาตรา ๒๐^{๓๒} และมาตรา ๒๑^{๓๓} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ได้ ดังนั้น การที่มาตรา ๑๔๐ วรรคสี่^{๓๔} แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ กำหนดให้แบบของใบสั่งให้เป็นไปตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนด ซึ่งปัจจุบันมีประกาศสำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนดแบบใบสั่งเจ้าพนักงานจราจรไว้แล้ว จึงเป็นกรณีที่พระราชบัญญัติ

^{๒๗}มาตรา ๔๕ บรรดาความผิดอาญาที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยตามมาตรา ๓๙ มาตรา ๔๐ หรือมาตรา ๔๒

(๑) ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ ให้ถือว่าผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับนั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ และดำเนินการปรับเป็นพินัยไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องไปให้เจ้าหน้าที่ของรัฐภายในสามสิบวันนับแต่วันที่เปลี่ยนเป็นความผิดทางพินัยเพื่อดำเนินการต่อไป

ฯลฯ

ฯลฯ

^{๒๘}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๘, ข้างต้น

^{๒๙}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒๗, ข้างต้น

^{๓๐}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

^{๓๑}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๓, ข้างต้น

^{๓๒}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๔, ข้างต้น

^{๓๓}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๓๔}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๖, ข้างต้น

จราจรทางบกฯ ได้กำหนดรายละเอียดของคำสั่งปรับไว้เป็นการเฉพาะ จึงได้รับยกเว้นไม่ต้องดำเนินการกำหนดรายละเอียดของคำสั่งปรับเป็นพินัยตามมาตรา ๒๑^{๓๕} ด้วยเหตุนี้ เจ้าพนักงานจราจรจึงยังสามารถใช้แบบใบสั่งที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันต่อไปได้

อนึ่ง คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยมีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติสมควรดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ผู้รับคำสั่งรับทราบว่าเป็นคำสั่งปรับเป็นพินัย ไม่ใช่โทษอาญาอีกต่อไป โดยอาจกำหนดในใบสั่งให้เห็นว่าเป็นคำสั่งปรับเป็นพินัย รวมทั้งแจ้งสิทธิในการดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ด้วย

ประเด็นที่สิบสอง ใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ที่พิมพ์ออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์แบบพกพาผ่านระบบ Police Ticket Management (PTM) นั้น จะมีลักษณะเป็นใบกระดาษสลิปมีความกว้างไม่เกิน ๘ เซนติเมตร มีพื้นที่จำกัด ดังนั้น การใส่ข้อความต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ นั้น อาจไม่เพียงพอและทำให้กระดาษมีความยาวมากเกินไป กรณีนี้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะสามารถกำหนดใส่เป็นรูปแบบ QR Code แทน เพื่อให้ผู้รับใบสั่งทราบถึงสิทธิและแนวทางต่าง ๆ แทนการพิมพ์ข้อความโดยตรงลงในใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า แม้ไม่ใช่ประเด็นปัญหาข้อกฎหมายแต่เป็นปัญหาแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายซึ่งรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายอาจขอคำปรึกษาจากคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๓^{๓๖} แห่งระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่อง การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๖ ดังนั้น คณะกรรมการฯ จึงเห็นควรให้คำปรึกษาในประเด็นดังกล่าวให้เสร็จไปในคราวเดียวกัน โดยเห็นว่าอาจใช้ QR Code ในใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่ควรเพิ่มข้อความเพียงเล็กน้อย โดยหลังคำว่า “ใบสั่งเจ้าพนักงานจราจร” ให้เพิ่มข้อความว่า “(คำสั่งปรับเป็นพินัย)” และตอนท้ายใบสั่งอิเล็กทรอนิกส์ให้เพิ่มคำว่า

“ผู้รับใบสั่งมีสิทธิ

๑. ขอผ่อนชำระเป็นงวด ๆ

๒. หากไม่มีเงินชำระค่าปรับ อาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอให้มีการกำหนดค่าปรับต่ำกว่าที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้”

ประเด็นที่สิบสาม ตามมาตรา ๑๔๐/๑ และมาตรา ๑๖๐ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนในการรับแจ้งข้อมูลจากผู้ซึ่งได้รับใบสั่งไว้ตลอดจนกำหนดหน้าที่ให้ต้องสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงให้ได้ความว่าผู้ซึ่งกระทำความผิดคือใคร กรณีดังกล่าว เมื่อคดีจราจรเปลี่ยนเป็นกระบวนการทางพินัยแล้ว พนักงานสอบสวนจะยังคงมีอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายระบุไว้ในทั้งสองมาตราดังกล่าวอีกหรือไม่ นั้น เห็นว่า พนักงานสอบสวนซึ่งจะมี

^{๓๕}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๕, ข้างต้น

^{๓๖}ข้อ ๓ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐในบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลของรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายให้เป็นแนวทางเดียวกัน รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายอาจขอคำปรึกษาคณะกรรมการเพื่อวางแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายได้

อำนาจตามมาตรา ๑๔๐/๑^{๓๗} และมาตรา ๑๖๐ จัตวา^{๓๘} ดังกล่าว ต้องเป็นพนักงานสอบสวนซึ่งรัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศกำหนดให้เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย และเมื่อพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงไว้เป็นการเฉพาะแล้ว ดังนั้น พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยจึงสามารถดำเนินการตามมาตรา ๑๔๐/๑ และมาตรา ๑๖๐ จัตวา แห่งพระราชบัญญัติจราจรทางบกฯ ได้ต่อไป

ประเด็นที่สิบสี่ ภายหลังวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖ เงินค่าปรับตามกฎหมายที่กระทรวงการคลังอนุญาตให้หักนำไปใช้จ่ายเป็นเงินสินบน รางวัล หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานหรือนำส่งเข้ากองทุนตามกฎหมาย และข้อบังคับของกระทรวงการคลังออกตามความในมาตรา ๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๔๙๑ เมื่อมีการเปลี่ยนความผิดอาญาตามกฎหมายดังกล่าวเป็นความผิดทางพินัย ยังสามารถดำเนินการได้ภายใต้กฎหมายและข้อบังคับนั้นได้หรือไม่ นั้น เห็นว่า หากกฎหมายที่กำหนดความผิดเป็นพินัยในเรื่องใดหรือกฎหมายอื่นใดจะกำหนดดยกเว้นให้สามารถหักเงินค่าปรับไปใช้จ่ายเงินสินบน รางวัล หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานหรือนำส่งเข้ากองทุนตามกฎหมายได้แล้ว ย่อมสามารถดำเนินการต่อไปได้ตามที่มาตรา ๓๖^{๓๙} แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ บัญญัติไว้ โดยไม่ต้องส่งเงินส่วนดังกล่าวเข้าคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

อนึ่ง สำหรับประเด็นข้อบังคับของกระทรวงการคลังนั้น สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรต้องหารือไปยังกระทรวงการคลังเพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อไป

(นายณพดล เกร์ฤกษ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๖๖

^{๓๗}โปรดดูเชิงอรรถที่ ๗, ข้างต้น

^{๓๘}มาตรา ๑๖๐ จัตวา ในกรณีที่เจ้าของรถหรือผู้ครอบครองรถที่ได้รับใบสั่งตามมาตรา ๑๔๐ วรรคสอง เป็นนิติบุคคล ให้ผู้แทนของนิติบุคคลนั้นมีหน้าที่แจ้งชื่อ ที่อยู่ พร้อมทั้งหลักฐานอื่นใดต่อพนักงานสอบสวนที่แสดงว่าผู้ใดเป็นผู้ขับขี่ในขณะที่พบการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในใบสั่งภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับใบสั่ง หากผู้แทนของนิติบุคคลไม่แจ้งภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้นิติบุคคลนั้นต้องระวางโทษปรับในอัตราห้าเท่าของโทษปรับสูงสุดที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ผู้ขับขี่ที่กระทำความผิดเป็นบุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทย และผู้แทนของนิติบุคคลได้แจ้งต่อพนักงานสอบสวนตามวรรคหนึ่งแล้ว และผู้ขับขี่ไม่อยู่ในราชอาณาจักร ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้ขับขี่ที่กระทำความผิดนั้นทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนหรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นตามที่เห็นสมควร ในกรณีที่ไมอาจแจ้งให้ผู้ขับขี่ที่กระทำความผิดทราบตามชื่อ ที่อยู่ พร้อมทั้งหลักฐานอื่นใดที่ผู้แทนของนิติบุคคลแจ้งต่อพนักงานสอบสวนได้ ให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้ผู้แทนของนิติบุคคลทราบเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการของนิติบุคคลนั้นต่อไป

^{๓๙}มาตรา ๓๖ ค่าปรับเป็นพินัยให้นำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน เว้นแต่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยหรือกฎหมายอื่นจะบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น